

Første rapportering under EITI-prinsippene for petroleumsvirksomheten

Den første rapporten som sammenstiller og avstemmer skatter og avgifter betalt fra **rettighetshavere på norsk sokkel til myndighetene, ble offentliggjort i januar 2010 som et ledd i norsk implementering av EITI-retningslinjene.**

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Mette Herdlevær
Partner Deloitte

Chartered Accountant
Anne Randmæl Jones
Partner Deloitte

ført høsten 2009 for betalingsstrømmer i 2008. Deloitte har som uavhengig administrator foretatt en sammenstilling og avstemming av betalingsstrømmene, og det er utarbeidet og publisert en rapport som oppsummerer resultatet på aggregert nivå og på selskapsnivå. Neste ledd i prosessen består i å gjennomføre en uavhengig valideringsprosess for å påse at EITI-prinsippene er implementert i Norge. Arbeidet med validering er igangsatt.

For Norges vedkommende har åpenhet om betalingsstrømmene vært integrert i petroleumsvirksomheten helt fra starten av. Informasjon om pengestrømmene som myndighetene har mottatt fra petroleumsvirksomheten, fremkommer i statsregnskapet, i regnskapet til Norges Bank og i regnskapet som avlegges av Petoro på vegne av SDØE. EITI-prinsippene innebærer at også selskapenes betalinger til

Bakgrunn

Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) fastsetter en global standard for åpenhet i olje-, gass- og gruveindustrien. Gjennom prinsipper og kriterier fastlagt innen EITI er målet en standard for publisering av betalingsstrømmer mellom selskaper innenfor utvinningsindustrien og myndighetene.

Som første OECD-land har Norge besluttet å implementere de såkalte EITI-kriteriene, og landet fikk innvilget søknaden om kandidatstatus i 2009.

Implementering i Norge

Implementeringen av EITI-kriteriene i Norge skjer gjennom en egen forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten (EITI-forskriften). Denne forskriften trådte i kraft 1. juli 2009 og pålegger rettighetshavere på norsk kontinentalsokkel å rapportere innbetalinger til staten. Videre pålegges nærmere spesifiserte myndighetsorganer å rapportere mottatte betalinger for tilsvarende poster.

Den første rapporteringen av pengestrømmer omfattet av forskriften ble gjennom-

Rapporteringen i Norge omfatter i hovedsak kontantstrømmer knyttet til petroleumsskatt, CO₂ avgift, arealavgift, NO_x-avgift samt betalingsstrømmene fra statens direkte økonomiske engasjement (SDØE). Rapporteringen viser at samlede rapporterte kontantstrømmer for 2008 etter avviksforklaring utgjør ca. 400 milliarder kroner, hvorav petroleumsskatt utgjør ca. 60 % og kontantstrømmer fra SDØE utgjør ca. 39 %. Alle avvik mellom rapportering fra selskaper og myndigheter har latt seg forklare.

Norge som eksempel

Olje- og energidepartementet uttaler i forbindelse med EITI-implementeringen at utvinning av naturressurser med tilhørende inntekter i mange land blir sett på som svært krevende snarere enn en kilde til velstandsutvikling. Fattigdom, korrupsjon og borgerkrig er for mange en del av hverdagen, mens skole, utdanning og helsetilbud ikke er tilgjengelig for store grupper. Dette ønsker deltakerne i EITI, inkludert Norge, å gjøre noe med. Rapportering og offentliggjøring av betalingsstrømmer antas å skape større bevissthet om hvilke inntekter som genereres og legger dermed til rette for at krav kan stilles til anvendelsen av inntektene.

2010 KURS

**PENSJONER
– produkter og regnskapsføring**

Statsautorisert revisor Sissel Krossøy,
PricewaterhouseCoopers
Partner Tony Hægeland,
Northedge Forsikringsmegling AS

Oslo 10. november

revisorforeningen • no

myndighetene publiseres, og at det foretas en avstemming av disse inn- og utbetalningene. Ved å implementere EITI-prinsippene vil Norge kunne være en pådriver og gå foran som et godt eksempel for andre land. Koalisjoner som Publish What You Pay (PWYP), Revenue Watch Institute og Transparency International understreker alle betydningen av at Norge, som første OECD land, bidrar til å fremme åpenhet ved å slutte seg til EITI kriteriene.

Mulige fremtidige IFRS notekrav?

I forlengelsen av EITI-arbeidet har PWYP også vært pådriver i forhold til å innføre krav om at selskaper som driver utvinningsvirksomhet skal pålegges å opplyse om betalinger til myndighetene i årsregnskapet. PWYP anbefaler at informasjonen gis for hvert land selskapet driver virksomhet i.

Enkelte selskaper gir allerede slik informasjon, men dette er på frivillig basis og oftest i rapporter utenfor årsregnskapet. PWYP anbefaler at krav til noteinformasjon innarbeides i en mulig regnskapsstandard for utvinningsvirksomhet. Forslaget fra PWYP er derfor integrert i diskusjonsnotatet som foreligger fra arbeidsgruppen i IASB og som omhandler finansiell rapportering av utvinningsvirksomhet.

Foreløpige studier viser at mange beslutningstakere anser at informasjon om slike betalinger kan være til nytte i forhold til investeringsbeslutninger og ved vurdering av land- og omdømmerisiko. Det er imidlertid reist innvendinger i forhold til kostnadene ved å rapportere slik informasjon, samt graden av detaljeringnivå. Enkelte mener også at slik informasjon heller bør gis utenfor årsrapporten.

Arbeidsgruppens foreløpige konklusjon er at det er nødvendig med ytterligere studier før en kan komme frem til om denne typen informasjon skal reguleres som en del av regnskapsrapporteringen.

Avslutning

Basert på den første sammenstillingen av betalinger til myndighetene i Norge, må det kunne konkluderes at, for et land som Norge, som allerede har en stor grad av åpenhet i tillegg til et regulert system for regnskapsavleggelse, vil rapportering av slike kontantstrømmer ikke anses som urimelig byrdefullt for selskapene. Situasjonen i land uten tilsvarende systemer kan være annerledes. Uansett har Norge som første OECD-land bidratt til å støtte opp

om prosessen rundt åpenhet om betalingsstrømmene som allerede pågår i stadig flere land. Hvorvidt det også skal innarbeides krav om rapportering av pengestrømmer i en egen regnskapsstandard for utvin-

ningsvirksomhet, er under diskusjon. Det er mulighet til å gi synspunkter på dette nå som IASBs diskusjonsnotat vedrørende utvinningsaktivitet foreligger.

Extractive Activities discussion paper:

Finansiell rapportering av utvinningsvirksomhet

IASB utga 6. april 2010 et diskusjonsnotat som omhandler finansiell rapportering av utvinningsvirksomhet. Fra Norge har Aase Aa. Lundgaard, partner i Deloitte, deltatt i arbeidsgruppen som har forfattet notatet.

Dersom arbeidsgruppens forslag blir til en regnskapsstandard, vil dette medføre vesentlige endringer i regnskapsrapporteringen for mange foretak som driver oppstrøm olje- & gassvirksomhet og gruve drift. Blant forslagene i diskusjonsnotatet har vi merket oss enkelte områder som kan få store konsekvenser for regnskapsrapporteringen:

- For foretak som i dag benytter «successful efforts»-metoden eller som resultatfører all leteaktivitet, vil de nye forslagene føre til en større grad av balanseføring av kostnader.
- Eiendeler i letefasen skal ikke testes for nedskrivning basert på IAS 36. I stedet skal ledelsens skjønn legges til grunn, og eiendelen nedskrives dersom det er høy sannsynlighet for at balanseført verdi ikke vil gjenvinnes. Det foreslås egne indikatorer som skal benyttes i vurdering av nedskrivningsbehov.
- Det legges opp til omfattende tilleggsinformasjon, som blant annet vil kreve opplysninger om reservevolumer. Det skal rapporteres på påviste og sannsynlige reserver, og rapporteringen skal vises per råvare. Videre nedbryting på geografi eller prosjekt foretas basert på vesentlighetsvurderinger. Det legges opp til avstemming av endring av reserver fra ett balansetidspunkt til det neste i tillegg til verdiberegninger av reservene, med tilhørende avstemming av endring i reserveverdiene. Forutsetninger som ligger til grunn for reserveestimatene skal opplyses om. Det anbefales å presentere sensitivitetsberegninger og det diskuteres ulike innfallsvinkler for beregningene.
- Mens det i tidligere utkast til diskusjonsnotat ikke er tatt stilling til hvorvidt reserveinformasjon skal inngå som en del av den reviderte finansielle informasjonen er det nå, ut fra en kost-nytte betraktning, foreslått at reserveinformasjon ikke behøver å inngå som en del av notene til finansregnskapet, dersom opplysningene gis sammen med øvrig informasjon som publiseres i sammenheng med finansregnskapet.
- Prosjektgruppen anbefaler at alle typer royalty- og skattearrangementer rapporteres konsistent uavhengig av om betaling skjer i volum eller kontant. Videre foreslås at slike typer betalinger skal rapporteres som kostnader og ikke nettoføres mot inntekter. Tilsvarende skal reservevolum presenteres brutto uten fradrag for royalty.
- Diskusjonsnotatet foreslår dessuten rapportering av produksjonsinntekter per råvare samt at kontantstrømmer knyttet til leting, utbygging og produksjon i innværende periode skal rapporteres sammen med en tidsserie over en definert periode (for eksempel fem år).

Vi har omtalt arbeidet i prosjektgruppen i en tidligere artikkel. Vår forventning var da at diskusjonsnotatet ville bli publisert på sensommeren 2009. Dette skjedde ikke og et «working draft» av dokumentet ble i stedet lagt ut på IASBs hjemmesider. Høringsperioden for diskusjonsnotatet er på grunn av dette relativt kort, med frist 30. juli 2010. IASB-medlem Bob Garnett har uttalt at det i tillegg til kommentarer på innholdet er ønskelig med tilbakemeldinger på om prosjektet bør tas opp på IASBs aktive agenda. IASB planlegger å ta en beslutning på dette i løpet av første halvår 2011. Gjennom høringskommentarer har man nå mulighet til å påvirke utviklingen av en regnskapsstandard på dette området.